

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Центр заочної, дистанційної та вечірньої форм навчання
Кафедра германської філології

БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»

Урок-екскурсія як засіб контролю мовленнєвих умінь та навичок

Допущено до захисту «___» _____ 2020р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І.К.

Виконала:
студентка групи ПР-63
Белякова Ганна Вадимівна

Науковий керівник:
Канд. філол., наук, доц.
Шуменко Ольга Анатоліївна

Суми 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАСОБІВ КОНТРОЛЮ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК.....	5
1.1 Сутність мовленнєвих умінь та навичок.....	5
1.2 Формування мовленнєвих умінь та навичок в процесі навчання.....	7
РОЗДІЛ II. КОНТРОЛЬ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК НА УРОЦІ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	10
2.1 Методика контролю мовленнєвих умінь та навичок.....	10
2.2 Урок-екскурсія, як нетрадиційна форма уроку англійської мови.....	14
2.3 Розвиток мовленнєвих умінь та навичок за допомогою вправ на уроку екскурсії.....	16
ВИСНОВКИ.....	21
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	23
ДОДАТКИ.....	29
ДОДАТОК А.....	29
ДОДАТОК Б.....	35
ДОДАТОК В.....	38

ВСТУП

Мова завжди була одним із важливіших засобів комунікації між людьми, народами, країнами. Завдяки мові ми можемо розуміти, взаємодіяти та обмінюватися інформацією один з одним.

У сучасному світі в час розвитку технологій і науки, мова стає не просто засобом спілкування, а знаннями завдяки яким людина може вдосконалювати мовленнєву комунікацію, навички і уміння та використовувати їх в різних сферах.

Усвідомлюючи значимість мови, люди розуміють як важливо не тільки вміти донести свою думку до співрозмовника, а й вміти слухати та розуміти, що йому кажуть. З таким розумінням вдається уникнути небажаних конфліктів, непорозумінь і спорів, що можуть призвести до фатальних подій [2].

Актуальність цієї теми полягає в тому, що враховуючи швидкий темп розвитку, мова досягла міжнародного значення з чого виникає потрібність в обміні інформацією, культурою та цінностями. Разом з чим змінюється і підхід до викладання іноземної мови, з розвиваючого, загальноосвітнього, виховного до соціально значущого та прагматичного. Люди прагнуть вивчати іноземну мову для подальшого вдосконалення майстерності розуміння та спілкування нею.

Вважається, що велику роль в формуванні мовленнєвих комунікацій має діалогічне письмо та читання та монологічне мовлення. Саме завдяки цьому людина набуває розвиток мовленнєвих комунікацій і може передавати та ділитися новими знаннями на професійному рівні.

Контроль мовленнєвих навичок і умінь є невід'ємним в процесі засвоєння і систематизації знань. Саме завдяки вправам, що направлені на перевірку здобутих знань в ході навчання здійснюється укорінення цих умінь [2].

Об'єкт дослідження – методика контролю мовленнєвих умінь та навичок на уроці іноземної мови. **Предмет дослідження** – процес формування мовленнєвих умінь та навичок.

Мета дослідження – з'ясувати підходи до формування мовленнєвих умінь та навичок, за допомогою вправ на контроль та уроку-екскурсії. Розробці алгоритму проведення уроку-екскурсії для розвитку мовлення. Для реалізації мети, були поставлені такі **завдання**:

- 1) визначення терміни *уміння* та *навичка*, чим вони відрізняються та як впливають на процес говоріння;
- 2) дослідити методи формування мовленнєвих умінь та навичок в процесі вивчення іноземної мови;
- 3) виокремити найбільш ефективні способи контролю мовленнєвих навичок і умінь на уроці та привести приклади вправ для використання на практиці;
- 4) дослідити методику проведення уроку-екскурсії для контролю мовленнєвих умінь та навичок;
- 5) визначити роль уроку-екскурсії в вивченні іноземної мови;
- 6) виокремити та дослідити найбільш дієві вправи для контролю мовленнєвих навичок і умінь.

У ході виконання завдань ми використовували такі **методи**: аналізу імперичного тексту, порівняння.

Практичне значення полягає в використанні матеріалу в розробці уроків, практичних занять, застосування уроку-екскурсії для розвитку мовлення в процесі вивчення іноземної мови. Огляд методик для контролю мовленнєвих умінь та навичок, а також проведення уроку-екскурсії, що можуть бути корисними для педагогів, які прагнуть вдосконалити методи викладання.

Бакалаврська робота **складається** з двох частин, двох підрозділів в першій частині, та трьох підрозділів в другій, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 40 сторінок.

РОЗДІЛ І

ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ МОВЛЕННЄВИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК

1.1 Сутність мовленнєвих умінь та навичок

Мовлення завжди було ключовим аспектом в комунікації між людьми. Завдяки мові ми можемо розуміти один одного, спілкуватися та пізнавати цей світ. Суть мовленнєвого розвитку полягає в розумінні прочитаного чи прослуханого тексту через які активізуються різні види мовленнєвої діяльності учнів. За допомогою умінь та навичок набутих в процесі навчання учень розвиває мовлення.

Навичка – це діяльність, яка формується завдяки повторенню та доведення до автоматизму дії [8].

Навичка є свідомою діяльністю людини, яка є повністю автоматичною.

Розрізняють три типи навичок:

1. *Перцептивні* - автоматизовані чуттєві відображення властивостей і характеристик добре знайомого, неодноразово сприйнятого раніше предмета. [9].

2. *Інтелектуальні* - автоматизовані прийоми, способи розв'язання відомої раніше задачі. [8].

3. *Рухові* - звичні автоматизовані впливи на зовнішній об'єкт за допомогою рухів з метою його перетворення. [10].

Процес формування *навичок* включає в себе виявлення компонентів та володіння операцією, завдяки чому можна досягнути високих показників вдосконалення і закріплення зв'язків між компонентами, їх автоматизації і високого рівня готовності дії до відтворення.

Коли ви автоматизуєте дії та операції та перетворюєте їх на навички, відбувається зміна структури діяльності.

По-перше, автоматична дія та операція об'єднуються в одну дію, яка називається навичкою. Наприклад: *складна система рухів людини, яка пише текст, виконує спортивну вправу, проводить хірургічну операцію, виготовляє*

деталь предмета, читає лекцію тощо. При цьому зайві, непотрібні рухи зникають, а кількість помилок різко падає [8].

По-друге, управління діями чи операціями в їх автоматизації зміщується від процесу до кінцевого результату, а зовнішні, чутливі елементи управління замінюються внутрішніми та перцептивними можливостями. Сама дія та її швидкість дуже зростає, та досягає найвищого рівня. Все це відбувається в результаті вправ і тренувань.

Фізіологічна основа для автоматизації компонентів діяльності завжди представлена в її структурі у вигляді дій і операцій, саме тоді вона стає майстерністю, а управління діяльністю або її окремі компоненти змінюються на рівень прихованої свідомості і автоматизують їх.

Уміння - це підготовка людини до успішного виконання діяльності на основі знань та вмінь [1].

Наявність великої кількості видів діяльності визначає наявність потрібної кількості навичок. Ці навички мають спільні риси. Наприклад: *здатність зосереджуватись, планувати та контролювати, а також особливості, визначені змістом певної діяльності* [3].

Оскільки *уміння* складається з різноманітних заходів, можливість його проведення складається з ряду індивідуальних навичок. Чим складніша діяльність, тим досконаліші механізми та обладнання для контролю, тим кваліфікованішими повинні бути навички людини [6].

Уміння - це здатність виконувати складні дії, засновані на знаннях, досвіді та вмінні. Ці форми поведінки значною мірою творчі і їх неможливо автоматизувати. Вони включають в себе наступне: основні знання про дії (концепція, закон, теорія); шляхи їх виконання; зміст та процедуру (правила, методи); необхідні пристрої (інструменти); навички роботи з ними; практика здійснення такої поведінки; емоційний досвід. Навички формуються не тільки в звичайних рухах, але і в різних вправах, що створюють здатність діяти в мінливих умовах [11].

Однією з ключових характеристик *уміння* є те, що, зберігаючи кінцевий результат, людина може змінювати структуру умінь, операцій та поведінки, які є частиною цього процесу. Виробляючи будь-який продукт, кваліфікована людина може обміняти один матеріал на інший, виготовити його самостійно або використовувати наявні інструменти, інші інструменти, словом, знайти вихід майже в будь-якій ситуації [15].

Уміння, на відміну від навичок, завжди засновані на позитивній інтелектуальній діяльності, яка повинна включати в себе процес мислення. Свідомий розумовий контроль - запорука відмежування *уміння* від навички. Посилення інтелектуальної діяльності у навичках відбувається тоді, коли умови діяльності змінюються, і виникають нестандартні ситуації, які потребують прийняття рішень [20].

Вправи дуже важливі при формуванні різних *навичок*. Завдяки їм відбувається автоматизація навичок, підвищення кваліфікації, загальна діяльність. Вправи необхідні як у фазі розвитку навичок, так і в процесі їх захисту. Без постійних систематичних вправ майстерність часто втрачає свою якість [25].

Отже, з цього можемо дати визначення, що *мовленнєве уміння* - це вираження думки, яке фокусується на певній меті, з визначеними відмінками та словами, тобто визначена думка [14], а *мовленнєва навичка* - це навички мислення, що узгоджуються з навичками розмови, завдяки якими людина може висловлюватися не замислюючись над мовою [17]. *Мовлення* - це вираження ідеї, зосередженої на конкретній меті, із витонченими зізнаннями, словами, тобто продуманими міркуваннями та мовленнєвими навичками, є усталеною здатністю говорити, не замислюючись над опрацюванням мови.

1.2 Формування мовленнєвих умінь та навичок в процесі навчання

Розвинення мовленнєвих навичок є одним із найважливіших завдань в процесі навчання. Завдяки розвиненню таких *умінь*, як: порівняння, систематизація та узагальнення, учень досягає розвитку комунікативних явищ.

Основою для розвитку мовленнєвої комунікації виступає: письмо, говоріння, слухання та читання [7].

В початковому етапі розвитку, учень має мізерний запас слів, не вміє правильно їх вимовляти, все це створює дискомфорт в навчанні та спілкуванні з оточуючими.

Для розвитку усного та писемного мовлення, учні, як правило повинні стежити за вимовою та донесення своїх думок до слухача, розуміти важливість інтонації, вимови, тембру, вміти виділяти головні аспекти з тексту для кращого розуміння смислу. Для такого розвитку виконуються завдання на вибір правильної відповіді із чотирьох запропонованих після прочитання тексту [20].

Для формування *умінь* та *навичок* мовлення виконуються вправи на монологічного та діалогічного типу. Тобто, пропонується текст для прослуховування або читання на основі якого учні мають побудувати діалог або монолог. Такий тип вправ допоможе дітям розвинути мовленнєвий запас в конкретних темах. Рекомендується складання учнями різних текстів усних чи письмових, що несуть комунікативну мету. Робота може виконуватися за допомогою опорних матеріалів: схем, малюнків, висловлювань [23].

Однією з важливих аспектів розвитку мовлення є спонукання до розмови учнів. Для цього використовують рольові ігри, які допомагають використовувати мову в конкретній ситуації (в школі, магазині, в лікарні) та розвиває творчі здібності. Це спонукає учнів до дії висловлювання завдяки обговоренню цікавої теми, тоді у дітей виникає необхідність у висловленні своєї думки [16].

Завдяки діалогічним і монологічним вправам учні можуть працювати як в парах, так і в групах. Під час якого важливо слідкувати за чистотою мови, розуміння спільної бесіди, прислухатися до того з ким розмовляєш, вміти чітко та виразно донести свою думку.

Для розвитку писемного мовлення потрібно заохочувати учнів до написання своїх роздумів та спонукати слухачів до обговорення написаного (мотиву, головної думки, теми, суті тексту) [10].

На уроках іноземної мови треба приділяти більше половини уроку саме аспектам мовленнєвої комунікації. За такою схемою відбувається формування мовленнєвої комунікації на уроці (*знання - початкове засвоєння мовленнєвих умінь - набуття мовленнєвих умінь і навичок-комунікативне уміння*) [27].

Засвоєння таких компонентів відбувається відповідно до інших аспектів поданих у ланцюгу. Тому знання це головний компонент для формування мовлення. Наприклад: учні, що засвоїли правило читання звука [th] в подальшому при вживанні цього звука виправляють слова які раніше читали не правильно (*think, myth, thin*) [30].

На прикладі цього можемо зазначити, як відпрацьовування мовленнєвих умінь переходять просто до мовленнєвих.

Мовленнєві уміння та навички тісно пов'язані між собою, тому до їх розвитку треба підходити комплексно. У формуванні їх треба застосовувати читання, письмо, аудіювання. Ці уміння потребують обширного запасу слів, роботу над вдосконаленням вимови, слідкування за культурою мови, знання граматики. Засвоюються під час роботи над письмовими і усними вправами, та набувають комунікативного характеру при застосуванні стилістики та граматики мови [8]

Отже, дуже важливо правильно сформовані мовленнєві уміння та навички для подальшого доведення їх до ідеалу. Завдяки яким, учень зможе розуміти мову інших, вміти правильно висловлюватися та доносити свою думку до інших, а також вільно взаємодіяти з соціумом.

РОЗДІЛ II

КОНТРОЛЬ МОВЛЕННЕВИХ УМІНЬ ТА НАВИЧОК НА УРОЦІ

2.1 Методика контролю мовленнєвих умінь та навичок

У вивченні іноземної мови велику роль відіграє сформованість *мовленнєвих умінь і навичок*. Об'єктами для контролю обирають рівень комунікативних навичок, говоріння, читання, письмо та аудіювання. За допомогою *контролю* встановлюється рівень володіння іноземної мови відповідно до програмних вимог, особисті досягнення, знання та вміння учнів, ефективність деяких методів навчання [8]. Не можна назвати повноцінним навчанням без об'єктивної та регулярної інформації про те, як учні засвоюють матеріал та використовують його на практиці.

Поняття *контроль* у методиці навчання іноземних мов розглядається, як процес письмових завдань і формування на цій основі оцінки за пройдений розділ програми, курсу [10].

Довгий час основною метою контролю було визначення рівня майстерності учня. В наш час основною метою викладання іноземної мови в початковій школі є формування в учнів навичок спілкування іноземною мовою. Загальною метою контролю – визначення ступеня оволодіння компонентами предмету, а саме контроль умінь і навичок учнів [14].

Об'єктом *контролю* мовленнєвої компетентності (читання, аудіювання, письмо, говоріння) є мовленнєві уміння й знання, готовність та спроможність оволодіння іноземною мовою [19].

Основними *функціями контролю* засвоєння матеріалу є:

- *Мотиваційна функція* сприяє формуванню навчальних намірів та визнання сенсу і потреб у певних знаннях, уміннях та навичках [8].
- *Діагностувальна функція* установлює рівень навичок, знань та умінь учнів, розкриття недоліків та погрішності в засвоєному матеріалі, виявлення причин та їх усунення [13].
- *Коригувальна функція* дозволяє на основі оцінювання та контролю знань учнів мати змогу корегувати хід викладання матеріалу [14].

- *Прогностична функція* виконується завдяки порівнянню кінцевих результатів навчання з узагальненою метою передбачення шляхів високої ефективності роботи викладача та вивчення поданого матеріалу учнями [12].

- *Навчально-перевірвальна функція* сприяє кращого засвоєння умінь та знань учнів молодших класів та визначає такий контроль, завдяки якому буде підвищений рівень підготовки учнів, та буде ефективним як для окремого учня, так і для всього класу [7].

- *Розвивальна функція* потребує контрольне не тільки знань, умінь та навичок учня, а й спонукає його до пізнання, аналізування, порівняння, синтезування та узагальнення. Під час цього процесу розвиваються мовлення, пам'ять, увага, мислення [17].

- *Виховна функція* передбачає об'єктивний та правильний контроль, розвиває прихований потенціал учнів, мотивує до плідної праці, сприяє формуванню якостей характеру: працьовитості, самостійності, наполегливості, відповідальності, самостійне прийняття рішень, подолання труднощів [28].

Вище зазначені функції контролю не є ефективними без систематичного повторення. Саме завдяки систематичному контролю засвоєних знань з іноземної мови можна домогтися реальних результатів.

Систематичність реалізується завдяки таким видам:

- *Поточний контроль* є систематичним процесом засвоєння конкретної теми для формулювання рівня уміння чи навички. Застосовують тести, питання, вправи або завдання для закріплення матеріалу [5]. Завдання можуть бути різного рівня складності та переважно творчого напрямку, які характеризуються на індивідуальну та групову роботу. Наприклад, при вивченні лексики на тему “*Weather*” запропонувати написати диктант для закріплення вивченого матеріалу та правила написання слів. Для закріплення цієї теми скласти діалог “*My favorite weather*”, що допоможе учням налагодити комунікації, розвине вміння працювати в парі, слухати один одного, та використовувати вивчену лексику в мовленні (*Complete the statement..., On your opinion ..., I suppose..., Imagine. that..., I think...*) [2].

- *Тематичний контроль* здійснюється під кінець четверті для виявлення та узагальнення обов'язкового пройденого матеріалу. Для цього застосовуються вправи на контроль розвитку фонематичного слуху учнів, на визначення звуків [8]. Наприклад, пропонується прослухати текст на тему “*My schooll*”[11], та виконати вправу *true/false* до цього тексту, що допоможе учням розвинути слухову пам'ять, виокремлювати головне в тексті, вміти зосередитися на деталях. Для закріплення лексики та покращення рівня вимов слів, правильної побудови речення запропонувати учням описати аудиторію, на вивчену лексику [34], де учень може опиратися на такі аспекти (*how many windows/ doors?; how many desks?; what lies on the teacher's desk?*).

- *Семестровий контроль* має на меті перевірку засвоєний матеріал пройдених тем, та підсумує результати на підставі попередніх оцінок, що виставлялися протягом навчального процесу. Для проведення такого типу контролю обираються завдання що містять в собі актуальні теми та розділи пройденого матеріалу, рівень вивченості учня. Такий контроль здійснюється за допомогою таких типів: *читання, аудіювання, письмо, говоріння* [6]. Наприклад для перевірки засвоєного матеріалу на теми “*Weather*” та “*Seasons*” запропонувати вправу на аудіювання прослухати текст на тему “*Seasons*”[10] та відповісти письмово на запитання до нього, що дозволить узагальнити навички сприйняття тексту на слух; вправа на читання дозволить учням узагальнити вміння швидкості читання, усвідомлення змісту прочитаного, правильність, дати учням прочитати речення та визначити *true/false*; завдяки вправі на письмо відбувається узагальнення правил правопису, дається змога використати вокабуляр, тому можна дати учням написати твір на тему “*My favorite season*”, заключним етапом йде вправа на говоріння, пропонується картка з ілюстрацією пори року [32] та завдання описати її використовуючи вивчену лексику, завдяки цьому учні зможуть перевірити себе на знання теми та слів, а також навчатися лаконічно та виразно висловлювати свої думки.

- *Річний контроль* останній та підсумковий, який проводиться під кінець року, та охоплює декілька різних тем для визначення кінцевого рівня засвоєння

вивченого матеріалу. Реалізується на основі поточних оцінок за семестр [8]. Наприклад, для такого типу беруть декілька тем та використовують вправи на групування слів за значенням (*window, snow, desk, mother, chair, juice, bag, apple, rain, year, bread, meat, weather, rainbow, milk, cloud*), за допомогою цієї вправи, підсумовується узагальнення вивчених тем, перевіряється засвоєна лексика з різних тем, розвивається зорова, слухова та письмова пам'ять, та формується логічне мислення.

Для проведення перевірки знань учнів застосовують завдання та вправи різних когнітивних рівнів: на розуміння матеріалу, аудіювання на відтворення, на застосування в стандартних навчальних ситуаціях, перевірка лексичного матеріалу на здатність висловлювати свою думку. Наприклад, на уроці іноземної мови на тему "*Nature*" запропонувати вправу на розуміння тексту [11], де потрібно вибрати правильне слово за змістом до кожного речення, це допоможе розвинути навички читання, логіку; для аудіювання на відтворення прослухати текст на тему "*Sport*" [11] та написати переказ, це допоможе розвинути пам'ять, удосконалити навички письма, розвине уважність і зосередить на праці; для перевірки лексичного матеріалу запропонувати вправу на тему "*Clothes*" [33] описати одяг свого сусіда по парті, це допоможе засвоїти нові слова [34], правильно їх вимовляти та застосовувати в мовленні.

Дуже ефективним і популярним є тестування, завдяки якому відтворюється контроль навчальних досягнень учнів. Тест може забезпечити успішне виконання цілей та всіх контрольних функцій у процесі навчання іноземної мови з дотриманням вимог до контролю якості [19]. Наприклад, для узагальнення знань з теми "*Character*" дати тест на вибір правильної відповіді із чотирьох [11], це допоможе розвинути логічне мислення, узагальнить методи аналізу та порівняння; для розвитку креативного мислення та вдосконалення навичок правопису та читання, запропонувати тест на тему "*Appearance*" прочитати текст та відповісти на запитання до нього [11].

2.2 Урок-екскурсія, як нетрадиційна форма уроку англійської мови

В наш час, коли зв'язки між народами та країнами становляться все міцнішими, знайомство з культурою є необхідним елементом в процесі вивчення іноземної мови. Учень має вміти провести екскурсію в музеї, місті, школі, та мати змогу розповісти про традиції країни що вивчає. В ході діалогу учень має змогу сформулювати уявлення про культуру країни яку він вивчає.

Екскурсія – форма організованого навчання, яка дозволяє проводити спостереження, вивчення різних предметів, явищ та процесів в природному середовищі [1].

Відмінність від звичайного уроку: проводиться поза класом, не має обмеження в часі, може проводитися учнем.

Класифікація екскурсій:

- *За місцем в навчальному процесі* – вступні, поточні, узагальнюючі [2];
- *За змістом* – предметні, комплексні [2];
- *За місцем проведення* – природознавчі, виробничі, культурологічні, історичні [2].

Екскурсія в дидактичному змісті може застосовуватися на будь-якому етапі: з ціллю введення в тему, як спосіб отримання нової інформації, а також як спосіб узагальнення та закріплення пройденого матеріалу. На екскурсії можуть застосовуватися всі методи навчання [8].

Проведення нетрадиційної форми уроку-екскурсії з використанням інформаційних технологій ознайомлює учня з історичними та культурними традиціями, допомагає сформувати комунікативні навички та формує особистість [10].

Структура проведення нетрадиційного уроку-екскурсії [6]:

1. Обираємо, ціль, місце та час проведення екскурсії, складаємо план, продумуємо способи максимального включення в підготовку та обробку результатів екскурсії всіх учнів. Наприклад при вивченні теми “*Culture*” пропонуємо учням відвідати онлайн-музей [40] для ознайомлення дітей з видатними культурними пам'ятками з метою розвинути любов та повагу до культурної спадщини різних країн. Обговорити з класом день та час зустрічі,

вибрати додаток (*Skype, Google Meet, Zoom*) через який буде відбуватися урок та розіслати запрошення на онлайн-урок.

2. Ведення нової лексики, яка потрібна для розуміння та презентація, яка входить в основу уроку. Нова лекція запроваджується перед початком уроку. Також пропонуються питання, на які учні повинні відповісти в кінці уроку. Наприклад зформувати лексику до теми «*Culture*» [34] та надіслати через електронну пошту для ознайомлення її з учнями для розуміння текстів та змогу вільно висловлюватися під час уроку.

3. Треба звернути особливу увагу на те, як в ході екскурсії учні засвоюють сутність речей та явищ за якими спостерігають. Протягом екскурсії слід показувати, доповнювати, уточнювати, відповідати на запитання учнів та запитувати самому. Наприклад в день зустрічі учні підключаються до онлайн-зустрічі, за посиланням [35] переходять до віртуального музею, де знайомляться з культурою різних країн, в спільному чаті вони можуть питати та простити допомогу у разі не розуміння лексики.

4. В ході екскурсії учні роблять нотатки, замальовки, фото, відео зйомку, в кінці з цих матеріалів роблять альбо, оформлюють стенд, роблять відеофільм. Наприклад запропонувати учням занотувати інформацію про культурну пам'ятку, яка найбільш сподобалась та на прикінці уроку розповісти про неї, що допоможе проконтролювати засвоєння нової лексики, удосконалить навички письма та мовлення.

5. Наприкінці уроку проводиться підсумкова бесіда з ціллю виявлення як учні зрозуміли матеріал, що треба уточнити, на що звернути увагу. Наприклад після закінчення екскурсії, учні повертаються до онлайн-зустрічі та обговорюють свої враження від подорожі, це змотивує застосовувати вичену лексику та закріпити її в пам'яті.

6. Пропонується тест із завданнями. За матеріалами екскурсії можна провести письмові роботи (твір, відгук, опис). Наприклад після закінчення обговорення запропонувати як домашню роботу написати відгук на урок використовуючи вивчену лексику та надіслати її на електронну пошту, що

допоможе закріпити вивчений матеріал та вдосконалить навички в використанні сучасних технологій.

В початковій школі екскурсія є найбільш дієвою формою, так як учні молодших класів краще засвоюють інформацію, коли їм безпосередньо показують речі і явища [18].

В середніх та старших класах такий тип уроку дає змогу розширити кругозір учнів [9].

В освітньо-розвиваючому плані сприяє накопичуванню учнями життєвих, наукових фактів, збагачує зміст навчального процесу завдяки зоровим образам, навчає вмінню помічати, бачити окремі деталі, факти, подробиці, їх місце в загальній системі взаємодіючих явищ і сприяє розвитку спостережливості, емпіричного мислення, пам'яті. Екскурсія виховує допитливість, уважність, культуру, морально-естетичне ставлення до дійсності [21]

Приклад віртуального уроку-екскурсії з іноземної мови для учнів 5-го класу на тему: «*Tour of London*» можна розглянути в Додатку А.

2.3 Розвиток мовленнєвих умінь та навичок за допомогою вправ на уроку-екскурсії

Одним із головних засобів підходу до повноцінного навчання є формування мовленнєвих умінь учнів, що полягає в умінні читати і розуміти текст, брати участь у дискусіях, здатність слухати, висловлювати власні думки, переконувати та відстоювати свою точку зору, висловлювати погляди в усній та письмовій формі.

Мовленнєва діяльність – це засіб спілкування з іншими людьми, що потребує використання мовлення [8].

Вирізняють два аспекти мовленнєвої діяльності *продуктивне* – письмо і говоріння, та *рецептивні* – читання та аудіювання [10].

В випадку уроку-екскурсії ми будемо використовувати *рецептивний* вид мовленнєвої діяльності.

Головним аспектом *мовленнєвої діяльності* є вміння учня слухати і розуміти усне мовлення. Тому починаючи з перших років навчання учням надаються вправи на розрізнення та сприйняття різних одиниць мови (слів, речень, звуків, текстів, словосполучень), засвоєння окремих частин тексту (словосполучень, слів, речень), розуміння самого тексту (стилю, побудови, змісту, основну думку, тему) [9].

На уроці-екскурсії ефективним буде застосування вправ на побудови свого висловлення в ході побаченого і пережитого. Він містить аспекти: логічність, виразність, правильність, змістовність, багатство мовних засобів, чистота, точність [8]. Наприклад запропонувати учням переглянути фільм [33] на тему “*School life*” та написати відгук на цей фільм, опираючись на такі фрази (*I liked or did not like the movie; which part of the movie did I like the most; which character did I like the most and why; what is the point i made from the movie*), що допоможе учням ровинути правильно та логічно викладати свої думки, закріпити нову лексику в своєму лексиконі, та вміти точно виокремлювати головні аспекти з тексту.

Важливим аспектом викладання розумної думки є:

- *Виразність* мовлення використовують для того, щоб зацікавити слухача прикрасити мовлення під час розповіді треба подбати про. Для того щоб донести свою думку до слухачів треба вміти правильно наголосити слова, переконливо та в стислій формі вміти висловити свою думку, вміти відобразити настрої розповіді [8]. Наприклад пропонується учням розбитися по парам та розіграти міні-діалоги за ролями на тему “*Professions*”, за такими ролями (*seller – buyer, postman – recipient, journalist – actor, waiter- visitor*), що розвине креативне мислення, вміння слухати та розуміти один одного, використовувати вокабуляр, ровине навички мовлення та комунікації.

- Щоб забезпечити *змістовність*, учням пропонується писати або говорити тільки про те, що вони знають і розуміють. Для змістової розповіді дитина повинна оперувати фактами, досвідом, спостереженнями, які вона засвоїла в ході життя або навчання [10]. Наприклад запропонувати учням написати міні-

твір на тему “*My holidays*”, для перевірки знання та лексики з пройденого матеріалу, та вміння правильно. послідовно викладати свої думки.

- *Багатство мовних засобів* дає змогу учню вибирати слова відповідні за значенням виходячи з контексту твору або розповіді [14] Наприклад прочитати текст на тему “*London Sights*”[11] та розповісти про такі пам’ятки (*Big Ben, London Eye, Buckingham Palace, The Tower of London*), за допомогою цієї вправи учні зможуть вдосконалити навички читання, розуміння та запам’ятовування тексту, вміння використовувати слова за значенням.

- Завдяки *точності* учень може вибирати для розповіді або характеристики точні висловлювання, для передачі інформації про що або кого йдеться [21]. Наприклад запропонувати написати розповідь на тему “*My family*” з використанням таких слів (*parents, mother, father, sister, brother, only child, grandparents, grandmother, grandfather*) для правильного викладання своїх думок, щоб поглибити свої знання в лексиці та розвинути навички письма.

Важливу роль приділяють чистоті мовлення. Для виразності і краси мовлення треба прибирати слова-паразити, замінити русизми та слідкувати за повтореннями слів [25].

Ігрова вправа – це вправа метою якої є розвиток, вдосконалення та формування мовленнєвих умінь та навичок завдяки багаторазовому виконанню дій, які набувають особливе значення для того, хто їх виконує, бо є вмотивованими участю в ігровій дії [1].

Ігрові вправи мотивують до навчальної діяльності, несуть позитивне та емоційне забарвлення уроку, створюють умови для групового взаємозв’язку. Зразки ігрових вправ для розвитку мовленнєвих комунікацій можна побачити в **Додатку Б.**

В навчанні іноземної мови, такі вправи повинні розвивати свідомість, розвивати, збагачувати позитивний емоційний фон. Щодо загальних методичних вимог, то такі вправи повинні бути пов’язані з методологічними принципами інтенсивного вивчення іноземної мови, а саме з організацією

особистісно-орієнтованого спілкування, навчальних матеріалів та характеру в навчальному процесі [2].

Досліджуючи процес формування навичок, зазначимо, що використання ігрових вправ спонукає не лише розвиток мовленнєвих навичок та умінь, а і інших навичок в ході виконання вправ, що дає змогу об'єднувати різні типи вправ в одну для більш значущого ефекту.

Діалогічне мовлення, також спонукає до розвитку мовленнєвої діяльності.

Діалогічне мовлення – це акт спілкування між двома або більше учасниками [8].

Розглянемо комунікативні функції діалогічного мовлення:

Запит інформації – повідомлення;

1. Пропозиція – прийняття/неприйняття запропонованого;
2. Обмін думками/судженнями/гіпотезами;
3. Доведення власної думки

Велику увагу треба приділити ситуацію та умови за яких відбувається діалогічне мовлення, як досвід учня на основі пережитого, побаченого.

Основними рисами є *емоційна забарвленість*, за допомогою чого слухач може зрозуміти почуття та переживання самого мовця, та більше зрозуміти саму суть розповіді [15]. *Спонтанність* спонукає учасників швидко реагувати на почуте, та швидко давати відповідь підлаштовуючись до загального темпу мовлення [20]. Наприклад на уроці англійської мови на тему “*Food*” запропонувати учням відвідати місцеве кафе, де учні зможуть вивчити нову лексику за допомогою зразків їжі, та розвинути зорову та слухову пам'ять.

Отже, для такого розвитку пропонується система вправ, що спонукає учня самому ініціювати діалог. Вона складається з трьох етапів:

I етап – початковий, з нього починається знайомство з матеріалом. До нього входять такі вправи: умовно-мовленнєві, рецептивно-продуктивні. Це може бути імітація, підстанова, запитання-відповіді, обмін репліками [12].

II етап – сформований, за допомогою якого відбувається практика навичок та умінь, що були сформовані в ході навчання. Спрямований на розвиток

навичок складати діалоги та відтворювати їх. Такі вправи відбуваються вже в особливих мовленнєвих ситуаціях за допомогою зразків (фонограми діалогу, підстановчої таблиці) [12].

III етап – останній. На перший план виходить креативність, творча праця. Вправи більше спрямовані на самостійність їх виконання, учень може міркувати над висловленнями не опираючись на якісь рамки [12].

Вправи до кожного типу описані в **Додатку В**.

ВИСНОВКИ

Дослідивши дану тему було визначено, такі висновки: уміння – це виконання та освоєння дії за допомогою знання, досвіду та вмінні. Навичка – це свідомо діяльність людина, що формується завдяки доведення її до автоматизму.

Отже, визначивши теоретичні аспекти мовленнєвих умінь та навичок та дослідивши методи формування та їх контроль, можемо зазначити, що найбільш ефективними є діалогічні та монологічні вправи, рольові ігри. Для успішної комунікації в суспільстві треба спонукати дітей і наближувати їх до спілкування в природному їм середовищі. Але в умовах аудиторії не завжди можна стимулювати їх до взаємозв'язку. Для цього застосовують різні види ігрових вправ щоб стимулювати учнів до вираження своєї думки та розкриття своїх творчих здібностей.

Щоб збільшити ефективність засвоєння мовленнєвих умінь та навичок, використовують такі типи контролю: поточний, тематичний, семестровий та річний. Ці типи контролю допоможуть виявити прогалини в навчанні та підсумують результати навчання. Для успішної мовленнєвої комунікації треба весь час поповнювати словниковий запас, слідкувати за чистотою мови, уміти правильно поставити наголос та передавати за допомогою мови настрій та головний сенс сказаного.

В ході дослідження було встановлено, що з розвитком інноваційних технологій можна досягти більш значущого прогресу в викладанні іноземної мови. Уроки стають цікавішими з використанням інтерактивних таблиць, мобільних додатків, інтерактивних дощок, комп'ютерів, планшетів тощо. Діти становляться більш зацікавленими в процесі навчання, коли застосовують технології які вони використовують кожен день. Це спонукає їх до дій та більш мотивує до комунікації. Для цього не треба забувати про використання різних методів в викладанні, різнобарвність вправ, для того щоб учні не нудьгували від одноманітних вправ та відсутності творчих ігр. Саме на уроці-екскурсії

можна використовувати інтерактивні дошки для презентацій, додатки з онлайн-екскурсіями, а також обирати будь яку тему для обговорення, що спонукатиме учнів до мовлення.

Було визначено, що для контролю мовленнєвих умінь та навичок найефективнішим використання діалогічного та монологічного мовлення. Саме завдяки їм учні можуть використовувати ті навички та уміння для обміну думками, судженнями та доведенням власної думки. Під час цих вправ учені повинні орієнтуватися на місце, час та тему для складання діалогу або монологу, написання твору чи переказу. Перспективність використання цих типів вправ в тому, що вони можуть буди як усними, так і письмовими, завдяки різноманітності тем, поповнює словниковий запас в різних сферах вжитку та розвиває креативність і уяву.

Отже, для подальшого розвитку мовленнєвих здібностей учнів потрібно обирати цікаві та творчі вправи, завдяки яким буде здійснюватися контроль досягнень в процесі навчання. Обирати тему яка буде актуальною та цікавою, що спонукатиме їх до обговорення та висловлення своїх думок. Використання сучасних технологій для зручного, швидкого та сучасного піднесення матеріалу.

Я, Беякова Ганна Вадимівна, своїм підписом засвідчую, що моя бакалаврська робота «Урок-екскурсія як засіб контролю мовленнєвих умінь та навичок» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. Під час написання роботи я дотримувалася принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вишневецький О.І. Методика навчання іноземних мов: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2011. – С. 46-59.
2. Вправи з читання з англійської мови для 1 класу на тему "Погода". Режим доступу: <https://naurok.com.ua/vpravi-z-chitannya-z-angliysko-movi-dlya-1-klasu-na-temu-pogoda-113807.html> - (10.05.2020).
3. Гаврилюк Н. М. Принципи навчання лексиці на заняттях з іноземної мови у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / Н. М. Гаврилюк // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. – 2015. – Вип. 41. – с. 240-244. Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2015_41_53.
4. Гордєєва А.Й., Кулик С.Й. Формування англомовної лексичної компетентності молодших школярів з використанням карт пам'яті // Іноземні мови. – 2013. Вип. 2(74). – С. 13-19.
5. Дронь, В.В. GOOGLE – сервіси в навчальній діяльності викладачів: методичні рекомендації / В.В.Дронь // Педагогічна майстерня. – 2016. – № 12. – С. 12–23.
6. Калініна Л.В., Самойлюкевич І.В. Англ. мова: підруч. для 1-го кл. спец. шкіл з поглиб. вивч. англ. мови. – К.: Центр навч-метод. л-ри, 2012. – 160с.: іл.
7. Кремень В. О. Освіта в контексті соціокультурних змін [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.day.kiev.ua/250234/>.
8. Койдан Н.М. Методична розробка інтегрованого уроку «Англійська мова – Інформатика» // Іноземні мови. – 2013. Вип. 2(74). – С. 67 - 72.
9. Коломінова О.О. Сучасні технології навчання англійської мови у початковій школі : методичний матеріал / О.О. Коломінова, С.В. Роман // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 40-47.
10. Конспект уроку з англійської мови для учнів 4 класу на тему "Пори року.

Погода". Режим доступу: <https://naurok.com.ua/konspekt-uroku-z-angliysko-movi-dlya-uchniv-4-klasu-na-temu-pori-roku-pogoda-13217.html> - (11.05.2020).

11.Завдання для розвитку навичок говоріння, читання та письма на початковому етапі навчання. Режим доступу: <https://naurok.com.ua/zavdannya-dlya-rozvitku-navichok-govorinnya-chitannya-ta-pisma-na-pochatkovomu-etapi-navchannya-13051.html> - (11.05.2020).

12.Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / наук. ред. укр. видання С. Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 267 с.

13.Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика: підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю.

14.Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навч. закладах: Підр. – К.: Академія, 2010. – С. 116-127, 214-227.

15.Мішина Л. Глобалізація як фактор переосмислення важливості вивчення іноземної мови / Л. Мішина // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи. Збірник наукових праць. [редкол.: Побірченко Н. С., Бех І. Д., Бібик Н. М.]. – Умань: УДПУ ім. П. Тичини, 2010. – Випуск 32. – с. 215 – 219.

16.Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навч. закладів і спец. шкіл із поглибленим вивч. іноземних мов. – К.: Видавничий дім «Освіта», 2012. – С. 8-88.

17.Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземних мов (схеми і таблиці): Навчальний посібник. – К.: Ленвіт, 2018. – 285 с.

18.Перспективи раннього навчання іноземних мов в Ук-ні та за кордоном: монографія/ за ред. І.В. Самойлюкевич. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Ів. Франка, 2012. – С. 367 – 378.

19.Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти: Постанова Кабінету Міністрів України; Стандарт, План, Вимоги від 23.11.2011 № 1392// База даних «Законодавство України»

[Електронний ресурс] / Верховна Рада – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1392-2011-%D0%BF>.

20. Програма зовнішнього незалежного оцінювання з англійської мови (лексичний мінімум) [Electronic resource] / Український центр оцінювання якості освіти, 2019. – Режим доступу: <http://testportal.gov.ua/progeng/>.

21. Редько В.Г. Засоби формування комунікативної компетентності у змісті шкільних підручників з іноземних мов: теорія і практика [Текст] : монографія / В.Г. Редько. – К. : Генеза, 2012. – 224 с.

22. Савченко О.Я. Вивчення особистості молодшого школяра як передумова успішної організації його навчальної діяльності / О.Я. Савченко // Початкова школа – 2012. – № 3 – С.1–6.

23. Федоренко Ю. П. Формування комунікативної компетенції старшокласників на сучасному етапі // Збірник наукових праць Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. – Випуск 2. Серія «Педагогічні науки». – Полтава, 2014. – С. 82-87.

24. Цьома, Л.О. Інновації у виховній роботі / Л.О. Цьома // Позакласний час. – 2016. – № 10. – С. 45–50.

25. Ellis, Rod. (2004). The definition and measurement of L2 explicit knowledge [Electronic resource] / Language Learning 54. P. 227–275. – Access mode: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-9922.2004.00255.x>.

26. Fooziyeh Rasouli, Khadijeh Jafari. A Deeper Understanding of L2 Vocabulary Learning and Teaching [Electronic resource]: A Review Study. International Journal of Language and Linguistics. Vol. 4, No. 1, 2016, pp. 40-46. <http://article.sciencepublishinggroup.com/html/10.11648.j.ijll.20160401.16.html>.

27. Joneen Lowman (2014) Exploring the Use of Podcasts and Vodcasts: Multimedia Tools for Word Learning, Computers in the Schools [Electronic resource] <https://www.tandfonline.com/action/showCitFormats?doi=10.1080%2F07380569>.

28. Oxford R. Language Learning Styles and Strategies : an Overview / Rebecca

L. Oxford // Generative Approach to Language Acquisition Conference. – Utrecht : Utrecht University, 2003. – 25 p.

29. Syam Choudhury, Anindya. (2015). Second/Foreign Language Lexical Competence: Its Dimensions and Ways of Measuring it. [Electronic resource] / imanager's Journal on English Language Teaching. 5. P. 34-42. – Access mode https://www.academia.edu/20629183/Second_Foreign_Language_Lexical_Competence_Its_Dimensions_and_Ways_of_Measuring_It/

30. Tarvin L. Communicative Competence: Its Definition, Connection to Teaching, and Relationship with Interactional Competence [Electronic resource] / Unpublished; 2015. Access mode: https://www.researchgate.net/publication/283711223_Communicative_Competence_Its_Definition_Connection_to_Teaching_and_Relationship_with_Interactional_Competence.

31. Falla T., Davies P. A. Solutions Intermediate: Student's book. Oxford: Oxford University Press, 2008. 140 p.

32. Learning English with BBC [Electronic resource] / BBC, 2019. – Access mode: https://www.bbc.com/ukrainian/learning_english.

33. The Ron Clark Story (Full Movie uploaded by Mr. Mengleang Lay). [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.youtube.com/watch?v=hCwR9dCqjSY>.

34. Speak and spell - Learn English Kids - British Council. [Electronic resource]. – Access mode: <https://learnenglishkids.britishcouncil.org/speak-spell>.

35. Online Tours | Louvre Museum | Paris - Musée du Louvre. [Electronic resource]. - Access mode: <https://www.louvre.fr/en/visites-en-ligne>.

36. Vocabulary - English for kids. [Electronic resource]. – Access mode: <https://www.anglomaniacy.pl/vocabulary.htm>.

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

37. CRAM [Electronic resource] / Cram.com, 2019. – Access mode :

<https://www.cram.com/>

38. Merriam-Webster's 11th Collegiate Dictionary [Electronic resource] / Merriam-Webster, 2011-2018. – Access mode : <https://www.merriam-webster.com>.

39. Richards J. C. Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics / Richards J. C., Schmidt R., Kendricks H., Kim Y. – Harlow : Pearson Education Ltd, 2002. – 608 p.

40. The New Oxford Picture Dictionary Publisher [Electronic resource] / Oxford University Press, USA; English/Spanish edition. E. C. Parnwell. Published by Oxford Univ Pr, 2001. – Access mode: <https://learningenglishvocabularygrammar.com/files/Englishpicturedictionary.pdf>.

ДОДАТОК А

План віртуального уроку-екскурсії « Tour of London».

Предмет: англійська мова

Клас: 5

Тема уроку: *London*

Тип уроку: урок-екскурсія

Практична ціль уроку: за допомогою видатних пам'яток Лондону сформувати зформувати соціокультурну компетентність в учнів.

Освітня ціль: покращити знання про країну, розвинути кругозір, використання англійської для спілкування. Ознайомити учнів з різницею між first, at first, розвинути діалогічне мовлення.

Розвиваюча: розвинути логічне мислення, вміння роботи в парах, аудіювання, говоріння, аналіз та зіставлення понять, продовжити розвинення зорової та слухової пам'яті.

Виховна: змотивувати учнів до вивчення англійської, розвинути поважливе ставлення до культури країни, поважливо ставитися один до одного, вміти правильно оцінити один одного.

Задачі уроку

1. розвинути всі види мовленнєвих умінь та навичок (аудіювання, читання, письмо, говоріння)
2. зформувати культурне та естетичне сприйняття навколишнього
3. розвинути комунікативні навички груповій роботі
4. навчитися аналізувати, ставити цілі, підводити підсумки

Допоміжні матеріали: проекційна дошка, проектор, карта Лондону, музичний програвач, пісні гурту «The Beatles».

<p>1.Організаційний момент</p> <p>Ознайомлення з темою уроку</p> <p>Визначення цілей уроку</p> <p>Мовленнєва розминка</p>	<p>- <i>Hello. How are you?</i></p> <p>- <i>Today we have an unusual lesson – an excursion around London.</i></p> <p>Інформування учнів про цілі та хід уроку.</p> <p>- <i>What places to visit in London do you remember?</i></p> <p>- <i>What places would you like to visit?</i></p>	<p>- <i>We are fine, thank you.</i></p> <p>- Учні називають пам'ятки Лондона, з якими вони вже знайомилися.</p> <p>- <i>I would like to visit...</i></p>
<p>2. Тренування в аудіюванні</p>	<p>- <i>I know some other interesting places in London.</i></p> <p>Вводиться назви таких пам'яток: <i>Nelson's Column, The National Gallery, the City, St. Paul's Cathedral.</i></p> <p>- <i>Let`s start our excursion. Listen to the guide. Imagine the places he is speaking about.</i></p>	<p>- учні хором відпрацьовують вимову назв пам'яток.</p>

Тренування в усному мовленні

- *What places did you learn about?*

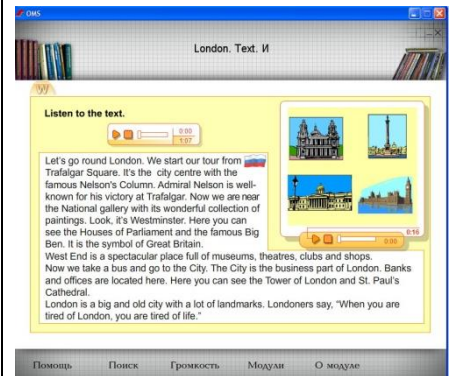

Демонструються ілюстрації (*London. Text.*). Зупиняючи презентацію перш ніж пролунає назву пам'ятки, спонукаючи учнів назвати місце, а потім продовжує перегляд.

- *Find these places on the map.*

- *Listen to the information once*

- учні прослуховують (*London. Text.*).

- Учні дають назви достопримечательности и проверяют себя при продолжении презентации.

	<p><i>more and tell what you have learned about Trafalgar Square.</i></p> <p>- <i>What are the most famous districts in London?</i></p> <p>- <i>What can we see there?</i></p>	<p>- Учні шукають місце розташування зазначених пам'яток.</p> <p>- учні відтворюють інформацію, отриману при прослуховуванні.</p> <p>- <i>Westminster, the City.</i></p> <p>- <i>the Houses of Parliament, Big Ben, the Tower of London, St. Paul's Cathedral.</i></p>
3. Розминка		Учні виконують рухи під пісню "London Bridge".
4.Тренування діалогічного мовлення	<p>- <i>During the excursion we have lost a tourist. He is near Big Ben. Where does he want to go?</i></p> <p>Пропонується прослухати діалог (London. Dialogue).</p> <p>- <i>Where does he want to go?</i></p>	- учні слухають діалог.

	<p>- Ви вже трохи знаєте Лондон, як би ви порадили туристу дістатися до <i>Hyde Park</i>.</p> <p>- Уявіть, що ви загубились в Лондоні. <i>What would you do and ask to get to your hotel? Turn to each other, pretend that one of you is a tourist and one is a Londoner. Act out a dialogue.</i></p>	<p>- <i>He wants to go to Hyde Park.</i></p> <p>- учні продумують різні варіанти відповідей.</p> <p>учні розігрують діалог по черзі в групах.</p> <p>- Учні, працюючи в парах, розігрують діалог за зразком.</p>
<p>5.Контроль знань</p>	<p>- <i>You already know a lot of places to visit in London and how they look like. Let`s check up you knowledge and play.</i></p>	<p>- учні по черзі вибирають картки на екрані і отримують бали за вірно співвіднесені ілюстрацію і назви пам'яток.</p>

		
<p>6. Підсумки Домашнє завдання</p>	<p>- <i>Did you like our lesson? What did you like most of all? What new information did you get about London?</i></p> <p>- <i>Your home task is to prepare questions to the guide about London. What other information would you like to get?</i></p>	<p>- учні висловлюють своє враження від уроку.</p>

ДОДАТОК Б

Вправа 1.

Тема уроку «*Furnishings*»

Завдання: Пропонується учням згадати обстановку одного із шкільних класів.

Потім він задає декілька питань, наприклад:

How many windows (doors, lights) are there in the room?

Are any of the windows open?

What is there on the teacher's table?

Are there any pictures on the wall?

What is there in the left (-right) hand corner?

Учні повинні подумати і обговорити відповіді парами. Можна показати учням попередньо підібрану картинку попередньо підібраної кімнати. Давши їм можливість подивитись на картинку якийсь час, вона забирається і задається декілька запитань.

Вправа 2.

Тема уроку «*Clothes*»

Завдання: Пропонує учням стати, пройтись по класу, подивитись, хто як одягнений і постаратись запам'ятати як можна більше деталей одягу своїх друзів.

Через якийсь час всіх швидко повинні стати парами спиною один до одного.

Кожен учень повинен описати, у що одягнений його партнер. Учень, одяг якого описують, може допомагати партнеру по грі, задаючи питання. Наприклад:

P1: You have trousers and a shirt on.

P2: You are right. What colour are my trousers?

P1: They are blue.

P2: Dark blue or light blue?

P1: They are dark blue.

P2: That's right. And what about my shirt? І.т.д.

Можна розділити учнів на групи (наприклад, по рядах), тоді кожний учень подивиться уважно і запам'ятає деталі одягу друзів тільки в своїй групі. Переможцем може стати команда (група, а не одна людина).

Вправа 3

Тема «*Appearance*»

Завдання: Попередньо підбираються листівки з портретами різних людей. (бажано, щоб ці люди не були знайомі учням). Гра проводиться парами. Кожна пара отримує по листівці. На протязі декількох хвилин учні вивчають зовнішність людини, яка зображена на листівці. Потім один із учнів кожній парі повертає листівку іншою стороною до себе і починає її опис. Інший в цей час дивиться на портрет і задає декілька запитань, наприклад:

What can you say about his nose?

What colour are his eyes?

Is his hair long or short? І.т.д

Виграє той, хто правильно і точно описав зовнішність людини.

Вправа 4

Тема «*Character*»

Завдання: Клас ділиться на групи, які складаються з трьох учнів. Кожна група отримує по картинці із зовнішністю будь-якої людини. На одних картинках можуть бути зображені звичайні (що не мають будь-яких характерних ознак) люди в звичайній обстановці, на інших - люди з яскраво вираженими рисами характеру. Учням задається декілька запитань (їх можна записати на дошці).

Наприклад:

How old is the person?

What is his/her profession?

What does he/she like to do?

What is he/she doing at the moment?

What kind of person is he/she?

Потім всі ці запитання обговорюються в групах, вислуховуються різні варіанти відповідей на кожне запитання і вибирає один з них. Після того, як група закінчить роботу над одним портретом, вона може обмінятися картинками з другою групою. Таким чином, в одній групі можна обговорити три, чотири портрети. В кінці всі листівки збираються і, показують їх по черзі, вислуховуючи відповіді всього класу. Виграє група, яка описала більшу кількість портретів.

ДОДАТОК В

Етап 1 – початковий

Вправа 1.

Тема " *Message* "

Завдання: *Inform your partner about a new supermarket in your street. Use the lines from the given dialogue.*

A: Jan, did you know that a new supermarket opens soon in my street?

B: Really? Where is it exactly?

A: Just a five-minute walk from here.

Вправа 2.

Тема " *Question-answer* "

Завдання: *Ask each other's opinion about the film you saw last night. Use the examples of questions and answers below.*

Examples of questions: How did you like the film last night?

What do you think about the film?

Why didn't you like that film?

Examples of questions: I liked it very much. I think it was boring.

I didn't like the music in it.

Dialogue sample: -Did you enjoy the film we saw?

-Well, not really. I think it was too slow.

Етап 2 – зформований**Вправа 1.**

Тема " *Music* "

Завдання: Після перевірки розуміння зразка мікродіалогу учні слухають його вдруге і в паузах повторюють кожну репліку за диктором або вчителем.

- .....?

-It made a deep impression on me, too. How did you like the singing?

- .....?

- Yes, he is my favourite opera singer.

Вправа 2.

Тема " *Message* "

Завдання: *Inform your partner about a new supermarket in your street. Use the lines from the given dialogue.*

A: Jan, did you know that a new supermarket opens soon in my street?

B: Really? Where is it exactly?

A: Just a five-minute walk from here.

Вправа 3.**Тема “Health”**

Завдання: a) *Listen to a dialogue on the tape and put the dialogue on the paper into the correct order.*

1. *Eddi! You look awful! What's wrong?*
  2. *It's no wonder. You don't do anything. What you need to do is to change your lifestyle.*
  3. *You could start by getting up early in the morning and eating a healthy breakfast.*
  4. *I know. But you'll soon get into a routine. You could also join a gym.*
  5. *No, I'm serious. If you work out three times a week, you'll soon start feeling better.*
    - a. *Me in the gym? You've got to be joking!*
    - b. *Yeah, but I'm used to waking up around 11.*
    - c. *Well, I feel so bored and tired lately. Nothing seems to interest me.*
    - d. *Well, I suppose I could give it a try.*
    - e. *And how am I supposed to do that?*
- b) *Use the prompts to act out a similar dialogue:*
tired/ not sleeping/go to bed early, try drinking war milk before bed/ used to going to bed late/go to bed the same time every night/ wake up early.

Вправа 4.**Тема “Places”**

Завдання: *Look at the picture and in pairs complete the dialogue by choosing the right word in each line.*

A: *Where do you think the picture was taken?*

B: *In a hospital. / At a school.*

A: *What can you see in the picture?*

B: *I can see a woman putting a plaster on a boy's finger. / I can see a teacher talking to one of her pupils.*

A: *When was the last time you saw your doctor? / When was the last time you talked to your teacher?*

B: Two months ago.

* Use the lines from the given dialogue and in pairs work with another picture.

Вправа 5.

Тема “Schedule”

Завдання: *In pairs change the italicized words in the given dialogue, using the prompts on the board:*

In the morning, eat breakfast, go to school, I have 6 lessons a day, wake up in the morning, go to work immediately.

A: What do you do in the evening?

B: In the evening I usually watch TV and then go to bed.

A: How many hours do you sleep a night?

B: I usually sleep 8 hours each night. And when do you go to bed?

A: I go to bed at 8 o'clock and go to sleep immediately.

* Complete this dialogue with your partner.

Етап 3 - кінцевий

Вправа 1.

Тема «Shops»

Завдання першому партнеру: *You are an absent-minded customer. Now you are at the Hat Department. Choose the hat.*

Завдання другому партнерові: *You are a shop assistant. Your customer is very absent-minded. Help him to choose the right thing. Be polite.*

Вправа 2.

Тема “London”

Завдання: *Student A. You have just arrived in London for the first time. You have come for a holiday and to learn English. London seems a little strange and you need to ask for help.*

*Student B. You live in London. You met someone in the street, who doesn't know much about London. Be friendly
And prepare to help this person.*

Вправа 3.

Тема “*My country*”

Завдання: *Share with your partner your opinion about job situation in Ukraine.
Tell him or her how much each person is paid in your country.
Then say how much you think each person should be paid and say why.*

Вправа 4.

Тема “*Traveling*”

Завдання: *Person A is meeting Person B at the airport. It is their first meeting.
Ask about Person B's visit as a tourist.*